

Helena
Stublić

Vodič s velikim V

Vodič kroz hrvatske muzeje i zbirke:

2011., Zagreb, MDC, 2011., 596 str.

UREDILE Višnja Zgaga, Markita Franulić

ISBN 978-953-6664-22-1

Prelistavajući novi *Vodič kroz hrvatske muzeje i zbirke: 2011.* nameću nam se brojna pitanja i teme. Gotovo je nemoguće odlučiti bi li recenzija treba započeti sa samim Vodičem, poviješću muzeja u Hrvatskoj, poviješću i nastankom muzeja i zbirki kao fenomena uopće ili pak od samih početaka, pitanjem o motivima i razlozima ljudske potrebe za posjedovanjem i sabiranjem predmeta te formiranjem zbirki po vlastitom ukusu. Naime, priča o muzejima priča je o povijesti ljudske kulture i civilizacije. I zaista, prelistavajući novi *Vodič kroz hrvatske muzeje i zbirke* (i naglašavam radnju "listanja", jer je njegova forma i oblik upravo za to pogodan), nemoguće je ostati ravnodušan prema količini, raznovrsnosti i zanimljivosti sadržaja te poticajnosti koju pruža sva količina kulturnog blaga predstavljena u ovoj knjizi.

No za ovu priliku ne bi bilo naodmet spomenuti i to da su se sami pojam i definicija muzeja tijekom vremena mnogo puta mijenjali. Prvi važan pomak dogodio se nakon formiranja privatnih zbirki u prve muzeje, čime je započet proces institucionalizacije, te potom preobrazba privatnih muzeja i zbirki u javne, čime oni primarno prelaze u polje javnog dobra odgovarajući društvenim promjenama i specifičnim okolnostima vremena na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće. Ono što potom slijedi dobro nam je poznato – 19. stoljeće donosi bum muzejskih institucija i gradnju namjenskih zgrada za potrebe čuvanja i izlaganja sve brže rastućih zbirki muzeja. Stoljeće koje je za nama, pak, unosi sasvim novu dimenziju u poimanje uloge

muzeja te njihov fokus s predmeta polako prelazi na neka nova polja interesa – ističu se duhovne vrijednosti, razvija priča oko pojma identiteta, pojavljuju se pokreti koji naglašavaju raznovrsnost oblika kulturne i prirodne baštine čime započinje novo doba – doba ekomuzeja i interpretacijskih centara. Danas muzeji obnašaju, uz tradicionalne funkcije sabiranja, istraživanja i komunikacije, i brojne druge funkcije. Muzeji su mjesta susreta, poučavanja i otkrivanja novog, mjesta sjećanja i kontemplacije, ali i mjesta zabave i slobodnog vremena. Oni idu u korak s novim društvenim promjenama te kao jednu od glavnih misija naglašavaju potrebu da odgovore na zahtjeve svojih posjetitelja.

No vratimo se predmetu ove recenzije, knjizi *Vodiču kroz hrvatske muzeje i zbirke: 2011.* Vodič je produkt dugogodišnjega predanog rada djelatnika Muzejskog dokumentacijskog centra (MDC). MDC kao središnje dokumentacijsko, informacijsko i komunikacijsko mjesto, institucija koja se sustavno brine prvenstveno o muzejskoj zajednici, ali posredno i cjelokupnom kulturnom baštinom sadržanom u mnogim muzejima, zbirkama, riznicama i stalnim izložbama, potvrdila se i ovim izdanjem kao nezaobilazna i vrijedna točka naše muzejske, ali i cjelokupne kulturne scene. Time MDC nedvosmisleno ističe svoje vrijedno poslanje i viziju koji se još od samoga osnutka godine 1955. do danas očituju u mnogim uspješnim projektima i postignućima. Vodič je sastavio stručni tim MDC-a s gospođom Višnjom Zgagom kao glavnom urednicom te gospođom Markitom

Franulić kao urednicom izdanja¹. Ovaj vodič svojevrsan je nasljednik vodiča što ga je prije dvadeset godina izdao tada zvani Muzejski dokumentacioni centar pod nazivom *Muzeji i galerije Hrvatske*. Iako je to bio početak dobre prakse (i u jeku Domovinskog rata tijekom kojeg su se mnoge stvari promijenile), njegov opseg i forma neusporedivi su s novim izdanjem Vodiča.

Naime, novi Vodič u potpunosti je korisnički orijentiran i svojim sadržajem i oblikovanjem namijenjen širokoj publici. Ovo veliko izdanje na 596 stranica donosi prikaz 265 muzeja, zbirki i stalnih izložbi te 36 zbirki vjerskih zajednica. Posebno su vrijedne i 645 ilustracije u boji koje dočaravaju raznolikost i vrijednost gotovo sedam milijuna predmeta pohranjenih u muzejima i zbirkama te zanimljive muzejske zgrade i stalne postave. Također, u Vodiču se mogu pronaći tlocrti 31 stalnog postava, arheoloških lokaliteta i muzeja na otvorenom. Sam sadržaj podijeljen je u šest regija koje su predstavljene zemljopisnim kartama s ucrtanim gradovima i mjestima gdje se pojedini muzeji i zbirke nalaze. Već samim time ovaj vodič ispunjava svoju primarnu ulogu, kao sredstvo snalaženja u prostoru različitih hrvatskih regija s obzirom na lokaciju i smještaj pojedinih muzeja i zbirki. Zatim, podjelu regija slijedi podjela na županije, a potom na gradove i naselja. Svaka regija vizualno je istaknuta pripadajućom bojom, a svakom prezentiranom muzeju ili zbirci dodijeljen je univerzalan broj naznačen u desnome gornjem kutu stranice. Zbirke i riznice vjerskih zajednica prikazane su u izdvojenom odjeljku na kraju knjige čime ovaj vodič dobiva na posebnom značaju i vrijednosti. Ta je podjela višestruko

korisna jer služi svakom neobaveznom korisniku Vodiča za istraživanje kulturne baštine pohranjene u muzejima i zbirkama te svakom putniku namjerniku koji je spreman istražiti pojedine krajeve i otkriti nove muzeje i zbirke. No, Vodič je vrlo praktičan za korištenje i onima koji točno znaju što traže, jer se na kraju knjige nalazi čak četiri korisna kazala koja omogućuju pretraživanje sadržaja prema gradovima, pojmu, vrsti muzeja, osobama i obitelji (svojevrsnom kazalu imena).

Pojedini muzeji i zbirke predstavljeni su kratkim opisom same institucije i fundusa koji posjeduju. S desne strane margine stranice nalazi se informativan stupac s osnovnim podacima o muzeju poput adrese, broja telefona, web adrese i slično, te praktičnih informacija o radnom vremenu, cijenama ulaznica, stručnim vodstvima, pristupu za invalide, muzejskom dućanu, kafiću ili restoranu.

Ovo izdanje namijenjeno je širokoj publici kao koristan vodič i izvor informacija, ali svakako i samoj muzejskoj zajednici kao neizbježna referentna točka. Vodič u ovome obliku služiti će nama danas, ali će ostati i kao trajni znak i svjedok jednog vremena. Sav sadržaj koji se trenutačno nalazi na internetu prolazan je – web stranice mijenjaju se iz dana u dan i nitko više ne pamti što je jučer bilo. Prednost weba jest u mogućnosti veće ažurnosti, što se za tiskano izdanje nažalost ne može reći. Od trenutka kada je izdanje izašlo, počelo je u nekom obliku starjeti. No to mu nipošto ne oduzima na vrijednosti i značaju. Ipak, tome tek djelomičnom problemu pokušalo se doskočiti uklapanjem suvremenih tehnoloških noviteta u dizajn izdanja. Dosjetljivim korištenjem QR koda u vizualnom rješenju naslovnice Vodiča omogućeno je svakom korisniku mobilnog telefona s instaliranom odgovarajućom aplikacijom da trenutačno pristupiti MDC-ovim službenim stranicama, točnije stranici *Hrvatskih virtualnih muzeja (HVM) – vodiča kroz muzeje u Hrvatskoj*. Na tome mjestu moguće je dalje istražiti muzeje i zbirke, te potencijalno provjeriti točnost pojedinih informacija i podataka iz Vodiča.

¹ U impresumu navedeni su: glavna urednica, autorica koncepcije vodiča i redaktorica tekstova Višnja Zgaga, urednica i priređivačica tekstova o muzejima Markita Franulić, pomoćnica urednice Tea Rihtar, priređivač tekstova o zbirkama vjerskih zajednica Želimir Laszlo te stručni suradnici MDC-a: Doroteja Živčec, Vladimira Paović, mr. sc. Snježana Radovanlija Mileusnić, Denis Bučar i Iva Validžija.

Napokon, sam Vodič je i nastao na temelju *Registra muzeja, galerija i zbirki u RH* koji vodi MDC.

Prilikom predstavljanja Vodiča ravnateljica MDC-a Višnja Zgaga napomenula je i njegovu neospornu ulogu u promidžbi kulturnih vrijednosti i baštine u zemlji i izvan nje. Također, tom prilikom najavljeno je i englesko izdanje čime bi on postao poželjan turistički proizvod i suvenir. Koliko će ovo izdanje doprinijeti promidžbi naših muzeja i zbirki te cjelokupne kulturne baštine, dokazuje i činjenica da nas je Vodič već imao prilike predstaviti na izložbi *Book Art International* koja se održala u listopadu ove godine u sklopu Međunarodnog sajma knjiga u Frankfurtu te će također biti predstavljena na izložbi *Best Designed Books All Over The World* u ožujku 2012. u Leipzigu. I zaista, ovim se izdanjem svakako možemo pohvaliti jer dojam koji ostavlja u ruci i samim letimičnim prelistavanjem potvrđuje bogatu i zanimljivu kulturnu baštinu, koja je skrivena u muzejima i zbirkama diljem Hrvatske.

Nije naodmet reći i to da će ovaj vodič na sreću poslužiti i kako bi možda napokon zauvijek odagnao predodžbu muzeja, tj. muzejskih institucija kao gotovo isključivo umjetničkih, povijesno-umjetničkih, arheoloških ili etnografskih muzeja ili zbirki. Naime, iako je takva tradicionalna podjela još uvijek sveprisutna, pregled koji ovaj vodič nudi govori o raznolikim oblicima baštine koja se nalazi u najrazličitijim muzejima i zbirkama poput Ekomuzeja Kuća o batani, Muzeja informatike i informatičke tehnologije

Peek&Poke, Muzeja policije, Muzeja prehrane Podravka, ali i Memorijalnog centra Nikole Tesle i mnogih drugih.

Oblikovana na način da bude prihvatljiva i bliska svakom korisniku i potencijalnom posjetitelju hrvatskih muzeja i zbirki, s mnoštvom fotografija i zanimljivih detalja iz svijeta muzeja, ova publikacija naprosto poziva na trenutačno istraživanje i ploidbu kroz stranice bogate zanimljivim informacijama, ali također poziva i na putovanje, na posjet pojedinim regijama s ciljem obilaska njihovih zbirki ili muzeja. Istražiti Vodič znači istražiti i mogućnost za otkrivanje nečega novog, za upoznavanje vlastite bogate kulturne povijesti i baštine. Vjerujem da će za mnoge ovaj vodič biti iznenađenje jer pruža uvid u razmjere, tj. veličinu muzejskih bogatstava koja se kriju svuda oko nas. Mogli bismo reći da je ovo izdanje vodiča ne samo dugo očekivano već i nadasve korisno, jer je po prvi put na jednom mjestu sustavno prikazano stanje i sadržaj naših muzejskih i drugih baštinskih institucija. Osobnog sam dojma da veličinu potrebe za ovakvim djelom nije bilo moguće osjetiti sve do trenutka kada je napokon izdano. I zaista, gotovo da je teško dokučiti kako smo do sada bez takvog jednog pregleda i bili. Na stranu patetika, ali ovo je jedno nadasve vrijedno i važno izdanje – te se čini da tek sad, dok držimo u ruci ovaj dokaz o postojanju i razmjerima kulturne baštine pohranjene u hrvatskim muzejima i zbirkama, možemo zadovoljno zaključiti da je muzejska zajednica napokon u ovome djelu dobila priznanje kakvo zaslužuje! ×